

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3892/2022
26.01.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш, Татјане Матковић Стефановић, Јасмине Стаменковић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Владимир Пудар, адвокат у ..., против тужене Основне школе „СВЕТИ САВА“ из Кикинде, коју заступа Државно правобранилаштво - Одељење у Зрењанину, ради исплате, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2862/22 од 06.07.2022. године, у седници већа одржаној дана 26.01.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2862/22 од 06.07.2022. године, као изузетно дозвољеној.

УСВАЈА СЕ ревизија, **ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ** пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2862/22 од 06.07.2022. године и пресуда Основног суда у Кикинди П1 122/21 од 14.04.2022. године у усвајајућем делу, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев да се обавезе тужена Основна школа „Свети Сава“ из Кикинде да тужиљи АА из ... исплати на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора у временском периоду од 01.02.2018. године до 31.12.2020. године износ од 149.990,28 динара са законском затезном каматом почев од 01.02.2022. године па до исплате, као и износ од 31.390,52 динара на име обрачунате законске затезне камате почев од доспећа сваког појединачног месечног износа па до 31.01.2022. године и на име накнаде и трошкова за исхрану у току рад (топли оброк) у временском периоду од 01.02.2018. године до 31.12.2020. године износ од 114.788,75 динара са законском затезном каматом почев од 01.02.2022. године до исплате, као и износ од 26.521,67 динара на име обрачунате законске затезне камате почев од доспећа сваког појединачног месечног износа па до 31.01.2022. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиље за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 42.000,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема писменог отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Кикинди П1 122/21 од 14.04.2022. године усвојен је тужбени захтев па је обавезана тужена да тужиљи исплати на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора у временском периоду од 01.02.2018. године до 31.12.2020. године износ од 149.990,28 динара са законском затезном каматом почев од 01.02.2022. године па до исплате, као и износ од 31.390,52 динара на име обрачунате законске затезне камате почев од доспећа сваког појединачног месечног износа па до 31.01.2022. године и на име накнаде и трошкова за исхрану у току рад (топли оброк) у временском периоду од 01.02.2018. године до 31.12.2020. године износ од 114.788,75 динара са законском затезном каматом почев од 01.02.2022. године до исплате, као и износ од 26.521,67 динара на име обрачунате законске затезне камате почев од доспећа сваког појединачног месечног износа па до 31.01.2022. године. Обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 86.690,00 динара са затезном каматом од извршности пресуде до исплате и одбијен је захтев тужиље за ослобађање од плаћања судске таксе у овом поступку.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2862/22 од 06.07.2022. године, одбијена је жалба тужене и потврђена је наведена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, позивајући се на члан 404. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног касационог суда, испуњени су услови за одлучивање о посебној ревизији тужене, ради уједначавања судске праксе о праву запослених у основним школама на исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20, у даљем тексту ЗПП), па је одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде, у смислу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању на коме су засноване нижестепене одлуке, тужиља је код тужене запослена на радном месту ..., са коефицијентом за обрачун плате од 6,30. У утуженом периоду од 01.02.2018. године до 31.12.2020. године, тужена је обрачунавала тужиљи и исплаћивала зараду тако што је основицу коју објављује Влада Републике Србије множила коефицијентом радног места тужиље. Наведена методологија обрачуна плате се примењује на све запослене у државним органима и јавним службама од јула 2001. године, од када је у примени Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 123/21). Тако добијени износ производа коефицијента и основице, тј. висина основне плате тужиље за сваки месец спорног периода била је мања од износа минималне зараде, услед чега је тужена сваког месеца вршила корекцију плате до износа минималне зараде тако да је тужиљи у утуженом периоду исплаћивана плата у висини минималне

зараде. У обрачунским листама плата тужиље, накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора није исказана као посебна ставка. Висина потраживања тужиље одређена је према налазу вештака, који је исту утврдио у недостатку параметара из општих аката аналогном применом параметара у важећем Посебном колективном уговору који се односи на јавна предузећа у комуналној делатности која се финансирају из буџета, који је важио у спорном периоду, на основу кога се исплаћују наведене накнаде запосленима који зараду такође остварују исплатом из буџета Републике Србије, те по мишљењу судског вештака економско-финансијске струке неисплаћена накнада за исхрану за тужиљу у спорном периоду укупно износи 114.788,75 динара, док неисплаћени регрес у истом периоду износи укупно од 149.990,28 динара.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев и обавезали тужену да тужиљи исплати накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора за утужени период, у висини која је утврђена вештачењем, са припадајућом каматом, јер су закључили да у износу минималне зараде, по дефиницији из члана 111. Закона о раду, не може да буде садржана предметна накнада трошкова, независно од чињенице што је одредбом члана 4. став 1. Закона о платама у државним органима, јавним службама прописано да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а ставом 2. истог члана, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По мишљењу нижестепених судова, у ситуацији када је тужена исплаћивала тужиљи минималну зараду следи да тужиљи није исплаћена накнада за исхрану и регрес, па је тужена дужна да јој те накнаде исплати у износу утврђеном вештачењем, правном аналогијом, према критеријумима у упоредним важећим Колективним уговорима у Републици Србији за предузећа која се финансирају из буџета, који су били важећи у истом временском периоду на који се односи и предметно потраживање тужиље.

По оцени Врховног касационог суда основано се ревизијом тужене указује да су нижестепени судови на утврђено чињенично стање погрешно применили материјално право.

Наиме, Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/2017...129/2021), у одредби члана 187. став 3. прописује да се на утврђивање и обрачун плата, накнада и додатака запослених у установи примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 123/21), прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3.). Одредбом члана 3. став 1. тог Закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. На основу одредбе члана 4. став 1. истог Закона, прописано је да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а став 2. истог члана Закона прописује да коефицијент садржи и

додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/15 и 99/20), у одредби члана 20. прописује елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плате, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата у складу са Законом (став 1.), а уколико је основна плата запосленог, која је утврђена на основу основице за обрачун плата и коефицијента из прописа о коефицијентима за обрачун и исплату плата, за пуно радно време и остварени стандардни учинак, ниже од минималне зараде, основна плата запосленог утврђена на горе описани начин, исплаћује се у висини минималне зараде (став 2.).

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 95/18), у одредби члана 118. став 1. прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то, између осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин (тачка 5.) и регрес за коришћење годишњег одмора (тачка 6.), а према ставу 2. те одредбе Закона, висина трошкова из става 1. тачка 5. овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог Закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није другачије одређено, на основу одредбе члана 2. став 2 тог Закона.

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 1. те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун и исплату плата који се примењују на запослене у основном образовању.

У конкретном случају, тужилца је запослена у школи, па се на утврђивање и обрачун њене плате, као и накнада и додатака по основу рада, примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијерна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорности запослених нису другачије уређени. Закон о платама у државним органима и јавним службама, као посебан закон, прописује да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. Такође, посебним Колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/15 и 99/20) није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, а то право није прописивао ни претходно важећи Посебни колективни уговор („Службени гласник РС“, бр. 12/2009). Следом реченог, применом цитираних прописа, тужилци не припада право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора јер су те накнаде садржане у коефицијенту њене плате, а околност да је тужилци, у спорном периоду исплаћивана минимална зарада, без утицаја је на другачије одлучивање.

Имајући у виду све наведено, на основу члана 416. ЗПП, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу другом изреке.

Како је Врховни касациони суд преиначио нижестепене пресуде, то је на основу члана 153. став 1., 154., 162. и 163. ЗПП одлучио и о трошковима парничног поступка, па је обавезао тужилу да туженој накнади трошкове парничног поступка у укупном износу од 42.000,00 динара, и то: за састав одговора на тужбу у износу од 6.000,00 динара, за састав жалбе и ревизије износ од по 18.000,00 динара, због чега је применом члана 165. став 2. ЗПП одлучено као у ставу трећем изреке. Туженој се не досуђују трошкови таксе на жалбу и одлуку по жалби, таксе на ревизију и одлуку по ревизији, јер није постављен одређен захтев за исплату тих трошкова (члан 163. ст. 2. ЗПП-а).

**Председник већа - судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић